

Ο Παπασίδερος του Θεοτοκά: ένας άοκνος εργάτης του Χριστού

Πολιτισμός / Λογοτεχνία - Φιλολογία

Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος

[Προηγούμενη δημοσίευση: <https://www.pemptousia.gr/?p=172170>]

Η σχέση του με τον ανιψιό του Δαμιανό

Με τον ανιψιό του, το Δαμιανό, αναπτύσσει εξ αρχής μια στενότερη επαφή και σχέση. Η τριήμερη, μάλιστα, απομάκρυνση του μικρού από το σπίτι λόγω σοβαρών διαφωνιών με τον πατέρα του, ο νεαρός επιθυμούσε να σπουδάσει, να γίνει σοφός, για να προσφέρει στο γένος και στην ανθρωπότητα, ενώ ο πατέρας του, ο γερο-Φραντζής, να εργαστεί, γιατί το γένος έχει ανάγκη από παράδες [...] για να ξαναπάrouμε την Πόλη[15], ενίσχυσε και διεύρυνε την επαφή τους. Ο Παπασίδερος, όταν ο νεαρός επιστρέφει σ' αυτόν, δεν τον παραδίδει στον πατέρα του, αλλά του δίνει την ευκαιρία να συνεχίσει τις σπουδές του εγγράφοντάς τον τη Θεολογική Σχολή της Χάλκης. Στο νησί αυτό του Μαρμαρά μετακινείται και ο ίδιος, όταν χηρεύει η θέση του ιερέα της μικρής Μονής του Αγίου Σπυρίδωνα της

Χάλκης, για να βρίσκεται κοντά στο Δαμιανό[16]. Ο άγιος Σπυρίδωνας γίνεται, πλέον, η παρέα του, ο συγκάτοικός του, ο σύμβουλός του και οι γνώμες του ήταν σεβαστές[17].

Η προφητεία

Ο Άγιος του ένα βράδυ του Σεπτεμβρίου τού προφητεύει ότι *Στην Αθήνα, είπε ο Σπυρίδωνας, είναι μαζεμένα σήμερα όλα τα γράμματα κι όλη η δόξα της Ελλάδας κι από κει θα βγει το καινούργιο φως*[18]. Γι' αυτό στέλνει στην Αθήνα και τον αγαπημένο του ανιψιό, για να τον προστατεύσει και να συνεχίσει τις σπουδές του. Μετά την καταστροφή του μικρασιατικού ελληνισμού η Μεγάλη Ιδέα, σύμφωνα με τον Παπασίδερο, εγκαταλείπεται όχι μόνο από τους Έλληνες, αλλά και από τους αγίους. Η προφητεία, εντούτοις, αφήνει μια αμυδρή ελπίδα με τον χρονικό προσδιορισμό σήμερα, που χρησιμοποιεί, γιατί δεν προσδιορίζεται σ' αυτήν και το απώτατο μέλλον του γένους, όπου, ίσως, σ' αυτό ενδέχεται να είναι κι άλλη η πρωτεύουσά του (σύμφωνα με την προφητεία).

Το τέλος

Τα χρόνια πέρασαν και ο παπάς μας επιθυμούσε να πεθάνει στην Πόλη του, εκεί όπου τάφηκε ο Καίσαρας ο Κωνσταντίνος και περιμένει. *Εδώ, εδώ, στην Πόλη μου κι' ας γίνει, ό,τι γίνει! Πάλι με χρόνους και καιρούς...*[19] Έζησε την προσωρινή συνθήκη των Σεβρών (1920), όπου προς στιγμήν φάνηκε πως ο θρύλος ξαναζωντάνευε απάνω στα Μεγάλα Τείχη και δικαίωσε περίλαμπρα τις υπόκωφες και παθιασμένες ελπίδες των προγόνων. Μα γρήγορα τους πλάκωσε το τρομερό καλοκαίρι του 1922. {...] *Η Ιωνία καιγότανε πέρα ως πέρα. Η σφαγή κ' η λεηλασία πλάκωναν απάνω στη γελαστή Σμύρνη, τη μεταβάλλανε σε ερείπια μέσα σε λίγες μέρες. Ο εξαγριωμένος μουσουλμανικός όχλος σπάραζε το Μητροπολίτη*

Χρυσόστομο μες στους δρόμους. Η Ελλάδα έμοιαζε σαν να είχε παραλύσει από τη μια μέρα στην άλλη, σαν να είχε χάσει κάθε θέληση, κάθε ικανότητα να αντισταθεί στα χτυπήματα της μοίρας[20].

Πεθαίνει χωρίς κανέναν δίπλα του στα τέλη του 1922, έχοντας ζήσει και τη συμφορά της μικρασιατικής καταστροφής. Τον βρήκαν ύστερα από μέρες ... Το σώμα του δεν είχε φθαρεί, για τούτο οι χωριανοί του νησιού μιλήσανε για αγιοσύνη[21]. Ο Θεοτοκάς θέτει εδώ και ένα άλλο σημαντικό θεολογικό ζήτημα, αυτό της αγιότητας, που άμεση επιβεβαίωσή της είναι η αφθαρσία του σώματος μετά τον θάνατο· ο Ιωάννης ο Δαμασκηνός (676-749) διευκρινίζει γι' αυτό ότι: *Ο θάνατος γάρ των αγίων ύπνος μάλλον εστί ή θάνατος, οι άγιοι αποτελούν εμψύχους ναούς του Θεού, τα έμψυχα του Θεού σκηνώματα[22].*

Ήταν, τελικά, από «σίδερο»;

Αυτός, λοιπόν, ο αγράμματος Φαναριώτης παπάς, που διακόνησε ακούραστα την ορθοδοξία και τους ενοριίτες του με τον καλύτερο δυνατό τρόπο σε δύσκολες συνθήκες, που ενέπνεε σεβασμό, ακόμα, και στους αλλόθρησκους, που φυγάδευσε έναν Έλληνα υπόδικο δάσκαλο διακινδυνεύοντας τη ζωή του, που βοήθησε τον ανιψιό του να κάνει αυτό που επιθυμούσε, παρά τις έντονες αντιρρήσεις τού σκληρού πατέρα του, που στις φωτιές και στα ερείπια της καταστροφής του '22 διέκρινε ένα φως καινούριο και που το σώμα του παρέμεινε άφθαρτο μετά τον θάνατό του, ήταν ένας παπάς από «σίδερο»;

Θα απαντούσαμε θετικά, ή, αν απαντούσαμε αρνητικά, θα συμπληρώναμε ότι ο ιερωμένος αυτός, ο ήρωας του Θεοτοκά, είναι πλασμένος, σωστότερα, από σκληρό και ανθεκτικό «ατσάλι». Εσείς ;

[15] Γ. Θεοτοκάς, *ό.π.*, σ. 154.

[16] Γ. Θεοτοκάς, *Αργώ*, *ό.π.*, σ.159.

[17] Γ. Θεοτοκάς, *ό.π.*, σ.168.

[18] Γ. Θεοτοκάς, *ό.π.*, σ. 167.

[19] Γ. Θεοτοκάς, *ό.π.*, σ.176.

[20] Γ. Θεοτοκάς, *Αργώ*, *ό. π.*, σ. 165-166.

[21] Γ. Θεοτοκάς, *ό.π.*, σ.177.

[22] Ιωάννης Δαμασκηνός, «Έκδοσις Ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως», *Patrologia Graeca*, επιμ. έκδ. J. Migne, 94, 1164C- 1164D.